

Ainevaldkond: SOTSIAALAINED

1. Valdkonnapädevus

Sotsiaaalainete pädevusega taotletakse õpilase toimetulekut iseendaga, suutlikkust toimida lähikonnas, valmisolekut ja oskust olla aktiivne ning vastutustundlik kodanik, oskust mõtestada ühiskondlikke suhteid minevikuühiskondades lähtuvalt ajaloolisest kontekstist ja üldinimlikest väärtustest.

Sotsiaaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
- 2) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, võtab eakohase vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi;
- 3) austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlike väärtusi ja üldtunnustatud käitumisharjumusi, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;
- 4) valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti ja kujundab enda seisukoha;
- 5) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased;
- 6) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonnakultuuri pärandit ja aktsepteerib kultuurierinevusi;
- 7) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija.

2. Ainevaldkonna õppeained

- Ajalugu
- Inimeseõpetus
- Ühiskonnaõpetus
- Õuesõpe

I kooliaste (tunnijaotus aineti ja klassiti)

Inimeseõpetus: 2
2.klass: 1
3.klass: 1
Õuesõpe: 3
1. klass: 1
2.klass: 1
3.klass: 1

II kooliaste (tunnijaotus aineti ja klassiti)

Ajalugu: II ka tundide arv 4 (RÕK 3) põhjendus allpool
5. klass: 2
6. klass: 2
Inimeseõpetus: 2
4. klass: 1
5. klass: 1
Ühiskonnaõpetus: 1
6. klass: 1
Õuesõpe: 3
4. klass: 1
5. klass: 1

	6. klass: 1
3. Ainevaldkonna kirjeldus	
Sotsiaallainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaallainete vahendusel kujundatakse õpilastes oskusi näha ühiskonna arengus põhjuse tagajärje seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest. Õppe vältel kujundatakse õpilastes tahet toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme ning isiksusena ning hoida oma füüsilist ning vaimset tervist. Sotsiaallainete pädevusega taotletakse toimetulekut: 1. iseendaga (intrapersonaalne: eneseusaldus, eneseregulatsioon, eneseanalüüs, empaatia, autonoomia ja vastutus) - enesemääratluspädevus; 2. lähikonnas (interpersonaalne: suhestumine, osalus ja turvaline kohanemine erinevates sotsiaalsetes kontekstides) - sotsiaalne pädevus; 3. ühiskonnas (institutsionaalne: poliitika, valitsemine, riik, vabakond, turg, meedia jt ühiskonnaelu korraldamise vormid) - kodanikupädevus. Kodanikuks olemist määratletakse kui võimet tegutseda vastutustundliku kodanikuna ja osaleda ühiskonnaelus. Sotsiaalse pädevuse ruumilisele haardele (lähikäik, kogukond, ühiskond, globaalne) lisandub ajaline/ajalooline (minevik, olevik, tulevik) mõõde. Õppe korraldamisel lähtutakse Eesti riikliku iseseisvuse tunnustamisest, eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste väärtustamisest ning riikliku õppekava üldosas sätestatud põhimõtetest. Ajalugu õppides omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks olulisi teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajaloõpetus kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut. Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmes, toetades õpilase toimetulekut iseendaga, eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas. Inimeseõpetuse eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arengut, õppides tundma ennast, kujundama vastutustundlikult oma suhteid, olema terviseteadlik, aus, hooliv ja õiglane. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse esmasel teadmised ja hoiakud sotsiaalsest võrdsusest, võrdväärsusest ning naiste ja meeste võrdõiguslikkusest. Õuesõpe lõimib õppesisu kõigis kooliastmes, suunates õpilast suhtuma lugupidavalt loodusesse ja end ümbritsevasse keskkonda; toetades enesetunnetust ja -regulatsiooni ning positiivseid grupisuhteid läbi liikumise ning ühiste tegevuste. Ühiskonnaõpetus omandavad õpilased teadmised, oskused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused aktiivse kodaniku kujunemiseks ja ühiskonna sidususe tugevdamiseks. Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärge, sobival viisil oma tundeid väljendada, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast	

kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskondlike väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Omandatakse teadmisi majandusest, tööturust, maksundusest, õpitakse tegema otsuseid rahatargalt ja vastutustundlikult. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelise mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Sotsiaalainetes käsitletavate õppeteemade kaudu kujundatakse õpilastes esmane valmisolek märgata ebavõrdsust ühiskonnas. Valdkonnasiseses lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ühiskonnas toimuvat. Kõigi sotsiaalvaldkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas. Õppesisu valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud teadmised, oskused ja hoiakud, üld- ja valdkonnapädevused ning õpitulemused oleksid saavutatavad.

4. Üldpädevuste kujundamine

Sotsiaalainete valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhendada toetavad ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Kõik sotsiaallained süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskus seista vastu keskkonnade normide rikkumisele ning sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine on üks õppekava üldeesmärke, mille kujundamisel on suurem rõhk ühiskonnaõpetusel ja inimeseõpetusel.

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Pädevuse kujundamist toetavad peamiselt inimeseõpetus ja õuesõpe, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonna õppeained.

Õpipädevus. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Kõik valdkonna õppeained kujundavad suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbeteke ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust. Väljendusriikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Kõik valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid. Õuesõpe on läbi õppekeskkonna tihedalt seotud loodusteaduste pädevustega.

Ettevõtlikkuspädevus. Ennekoike ühiskonnaõpetus, kuid ka teised valdkonna õppeained õpetavad nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärgi, genereerima ideid ning neid ellu viima. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Digipädevus sotsiaalainetes tähendab suutlikkust kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

5. Lõimingu korraldus

Sotsiaallained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalainete õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhatakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalsed, kultuurilised ja personaalsed tähendused.

Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist. Õpitakse märkama muutusi looduses ning kasutama loodust õpikeskkonnana.

Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.

Liikumisõpetus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

6. Läbivad teemad

Läbiva teema „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

Läbiva teemaga „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**” toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Läbiva teema „**Kultuuriline identiteet**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Läbiva teema „**Teabekeskkond**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Läbiva teemaga „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „**Tervis ja ohutus**” käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Läbiva teemaga „**Väärtused ja kõlblus**” taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

7. Õppekorralduse erisused:

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatusse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning -keskkondi; aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega.

8. Ainevaldkondlikud hindamise erisused

Ajaloos hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi tähtsamate ajaloosündmuste ja -nähtuste analüüsi nõudvate ülesannete kaudu. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, kommenteerimist ning usaldusväärsuse üle otsustamist. Arutluse puhul hinnatakse kirjutise vastavust teemale, ajastu- ja teemakohaste faktide teadmist, võrdlemist, seoste loomist ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi ning nende seostamise oskust. Õpilase hoiakuid ja väärtushinnanguid mõõdetakse ja tagasisidestatakse vaatluse, õpilase antud hinnangute ja otsustuste ning juhtumianalüüsi alusel.

Õuesõppes hinnatakse õpilase aktiivsust ning õppetegevustes võimetekohast kaasatootamist. Õpilase aktiivsust ja hoiakuid mõõdetakse ja tagasisidestatakse vaatluse ja arutelu alusel.

Ühiskonnaõpetuses hinnatakse arutlusoskust, erinevate allikate, sh õigustekstide tõlgendamist ja analüüsi, ühiskondlike probleemide analüüsi ja oma seisukoha kujundamise ning selle põhjendamise oskust; aga ka kodanikuvalmidust ja -vastutust ühistegevuses osalemise, ühiskonnaliikmele kohustuslike toimingute, sh vajalike dokumentide täitmise oskuse jt eakohaste ülesannete kaudu. Väitluses hinnatakse oskust kuulata aktiivselt teise poole väiteid ning oskust esitatud väidetele tõenduspõhiste argumentidega vastata.

Õppeainete hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest, hindamise nõuded ja korraldus, sh mittedumbrilise hindamise kasutamine ja mujal õpitu arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

9. Õppekeskkonna erisused

Õppimist toetav õppekeskkond kujundatakse viisil, kus luuakse kultuuritundlik, üksteist austav, kaasav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu. Aktsepteeritakse erinevate seisukohtade olemasolu, arutletakse nende üle ning hinnatakse neid, lähtudes allikatest, tõenduspõhistest faktidest ning demokraatliku ühiskonna aluspõhimõtetest.

Kool võimaldab viia õpet läbi ruumis, kus on:

- 1) mööbli ümberpaigutamise võimalus liikumist eeldavateks tegevusteks nagu rühmatööd, dramatiseeringud, rolli- ja õppemängud;
- 2) internetiühendus nii õpetajal kui ka õpilastel, digitehnoloogia ning audiovisuaalsete esitluste ja videoühenduse kasutamise võimalused.

Kool võimaldab:

- 1) korraldada õpet väljaspool klassiruumi, nt mäluasutuses või ametiasutuses;
- 2) kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 3) õppekäike ja kohtumisi erinevate valdkondade esindajatega.

AINEVALDKONNA AINEKAVAD

ÕPPEAINE NIMETUS: AJALUGU

Õppeaine kirjeldus

Ajaloo õppimist alustatakse sissejuhatusest ainesse. Sissejuhatava ajalooõpetuse kaudu tehakse tutvust minevikuga õpilasele tähenduslikus ja arusaadavas vormis, äratatakse õpilaste huvi mineviku vastu, õpitakse märkama ja ära tundma minevikujälgi – ajalooallikaid – ja mõistma, et ajalugu ongi meie kõigi ühine lugu.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse uurima, teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetusega alustades lähtutakse huvi äratamisest, õpitava õpilasele tähenduslikuks tegemisest.

II kooliastme ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinasaja õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitlemise põhimõtte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

II kooliastmes tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua seosed mineviku ning

	nüüdisaja ajaloosündmuste ja nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva. Ajalootundides tutvustatakse õpilastele erinevaid ajalookäsitusi ja avatakse nende kujunemisetagamaid. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja nähtuste käsitlemist erinevates allikates. Püsivalt tuleb pöörata tähelepanu õpioskuste arendamisele. Ainekava annab õpetajale vabaduse otsustada teemade käsitlemise sügavuse üle. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline lõiming ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest. Ajalooõpetuse kaudu laiendatakse teadmisi, omandatakse ajaloolist sõnavara ja kujundatakse erinevaid oskusi: 1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist; 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamise oskus; 3) ajaloo kohta küsimuste esitamise ning neile vastamise oskus; 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitilise mõtlemine oskus, arutlusoskus, järelduste tegemise ja seoste loomise ning oma seisukoha kujundamise ja põhjendamise oskus; 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus; 6) allikaanalüüs ja ajalookaardiga töötamise oskus, erinevatest teabeallikatest info leidmise, kasutamise ja hindamise oskus, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse ning IT-vahendite kasutamise oskus. Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste saavutatuse taset kirjeldatakse ajaloo õpetamise eesmärkidenä kooliastmeti. II kooliastmes alustatakse ajalooõpinguid algõpetusest, mille raames õpitakse tundma ajaarvamist ja allikaid, tehakse tutvust ajaloo sündmuste, isikute ja eluoluga minevikus. Käsitletakse valitud näiteid muinas- ja vanaajast, vanadest idamaadest, Vana-Kreeka ja Vana-Rooma ajaloost. Õpilane: 1) kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt: e.Kr., p.Kr, sajand, aastatuhat jt; 2) teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid; 3) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust; 4) kasutab perekonnaloo uurimisel eritüübilisi allikaid; 5) teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajaloo perioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut; 6) paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloo sündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid; 7) toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos ning isiklikus elus; 8) kirjeldab ajaloo sündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost; 9) kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis; 10) teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust;
--	---

	11) nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid; 12) teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi; 13) kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat; 14) toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu; 15) nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust; 16) teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi; 17) teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas; 18) nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos; 19) toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised; 20) toob näiteid ravivõtete ja tervishoiu kohta eri aegadel; 21) toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus.
TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD	
II kooliaste	- Teab, ajaloo periodiseerimise põhimõtteid ning et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline. - Teab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed. - Kasutab ajaloomõisteid kontekstis. - Teab näiteid kodukoha minevikust. - Teab, et Eesti ei ole alati olnud iseseisev ning teab olulisi sündmusi ja isikuid Eesti omariikluse kujunemisloos. - Mõistab, kuidas kujunes inimasustus. - Mõistab, et teadus ja tehnika on pidevas arengus ja mõjutavad inimesi ning ühiskonnaelu. - Oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ning saab aru, et erinevast rollist vaadates on maailm erinev. - Teab, et eri aegadel on ühiskonnas olnud erinevad väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis. - Teab, mis tunnused on iseloomulikud demokraatlikele ja mittedemokraatlikele ühiskonnavormidele ajaloos. - Teab, millist liiki allikatest saab mineviku kohta teavet ja milliste tunnuste järgi saab allikate usaldusväärsust hinnata. - Teab näiteid kodukoha kultuuripärandist, olulisi inimesi ja nende rolli kodukoha kultuuriloos. - Märkab ja väärtustab minevikupärandit Eestis ja mujal. - Teab, kuidas meditsiin ja inimeste teadmised tervisest on aja jooksul muutunud. - Teab näiteid, kuidas inimkond on minevikus keskkonda mõjutanud.

	ÕPITULEMUSED KLASSITI	ÕPPESISU sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, vm õppetegevused.
5.klass	Õpilane: 1) kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid: e.Kr, p.Kr, sajand, aastatuhat jt; 2) teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid; 3) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust; 4) kasutab perekonnavaloo uurimisel eritüüpi allikaid; 5) teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut; 6) paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid; 7) toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos ning isiklikus elus; 8) kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost; 9) kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis; 10) teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust; 11) nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid;	1) Ajaarvamine: Sajandite määramine ja ajajoonele kandmine. Arvutamine, kui palju on aega teatud sündmusest möödunud. Kuidas tuleb arvutada siis, kui sündmus toimus eKr ja kuidas siis, kui sündmus toimus pKr. 2) Ajalooallikad: Ajalooallikate liigitamine. Töö erinevate allikatega: nt regilaulu analüüs, esemete uurimine, lähedaste intervjuerimine, fotode vaatlemine, jne. Erinevad vaatenurgad. Allikate usaldusväärsuse hindamine. Ajalooallikate säilitamine. Digivahendite kasutamine ajaloo jäädvustamisel. Võimalusel muuseumi külastamine. 2) Ajaloo periodiseerimine; 3) Eesti ajaloos oluliste sündmuste käsitlemine õpetaja valikul. 4) Töö kaardiga: mis on ajaloo atlas, kuidas sellega tööd teha; mis on legend ja kuidas legendi koostada. 5) Kontuurkaardi täitmine. 6) Pildianalüüs. Pildi järgi jutustamine. 7) Empaatiatülesanded. 8) Rollimängud.

	12) teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi; 13) kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat; 14) nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos; 15) toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised.	9) Lühijutu koostamine. 10) Töö tekstiga. Funktsionaalne kirjaoskus. 11) Vaatlus või lühiuurimus mõne ajaloolise objekti või sündmuse kohta. 12) Õppekäik kodukohaga seotud kultuurimälestiste juurde.
6.klass	Õpilane: 1) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hindab nende usaldusväärsust; 2) teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut; 3) lahendab ajatelje abil ülesandeid; 4) toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos muinas- ning vanaajal; 5) kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost.	1) Töö ajajoonega: muinas- ja vanaja perioodid ja sündmused. 2) Töö erinevate ajalooallikate tüüpidega. Muinas- ja vanaaja allikad ning nende tõlgendamine. 3) Pildianalüüs: muinasaegsed asulad. 4) Kaardiülesanded: esimesed tsivilisatsioonid, Eesti muinasaegsed asulad, Vana-Ida, VanaKreeka ja Vana-Rooma kaartidel, kontuurkaardi täitmine. 5) Mõisted, isikud, sündmused, protsessid õpetaja valikul, mis muinas- ja vanaja kultuuride mõistmise ning õpitulemuste saavutamise seisukohalt olulised on. 6) Võimalusel õppekäik piirkonna muinasaja asulakohta või/ja muuseumisse.
ÕPPEAINE NIMETUS: INIMESEÕPETUS		
Õppeaine kirjeldus	Inimeseõpetuse eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arengut, õppides ennast tundma, vastutustundlikult oma suhteid kujundama, olema terviseteadlik, aus, hooliv ja õiglane. Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õppekeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamusevalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega. Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamatest keerukamateks, ent peavad olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest. Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust. Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele	

	järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid. Inimeseõpetuse I kooliastme teemad ja õpitulemused lähtuvad õpilase minast (huvid, omadused jms) ja tema eluga kõige lähemalt seotud igapäevaelu teemadest nagu suhted pere ja sõpradega, tervis, käitumisnormid jms. Eesmärgiks on, et laps oskab märgata, mõista ja selgitada enda ja tema eluga otseselt seotud küsimusi. I kooliastme inimeseõpetuses käsitletakse ka ühiskonnaõpetuse teemasid nagu Eesti Vabariik, kodukoht, reeglid, õigused ja kohustused lapse seisukohalt jms. II kooliaste laiendab mina-käsitlust ning keskendub eakaaslaste mõju teemadele, mis selles vanuseastmes oluliseks muutuvad. Arendatakse varasemast põhjalikumalt sotsiaalseid oskusi, sh kehtestavat käitumist uimastite vm riskikäitumisega seotud olukordades. Eneseteadvuse ja iseseisvuse tõusuga muutuvad olulisteks ka tervise ning tervislike valikute teemad, näiteks toitumine, kehaline aktiivsus jms.
TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD	
I kooliaste	1. Näitab Eesti Vabariigi ja oma kodukoha asukohta kaardil, tunneb Eesti ja kodukoha sümbolikat, olulisi inimesi ja paiku. 2. Väärtustab enda ja kaaslaste huvisid ning positiivset suhtumist iseendasse. 3. Mõistab õppimise tähtsust igapäevaelus hakkama saamisel ja tuleviku kavandamisel. 4. Teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused. 5. Mõistab üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust. 6. Tunneb liiklusreegleid. 7. Teab erinevaid teabeallikaid, oskab leida infot ja teab, mille põhjal hinnata infoallikate usaldusväärsust. 8. Märkab inimeste erinevaid omadusi ja arvamusi. 9. Mõistab sõpruse ja koostöö väärtust ning üksteise eest hoolitsemise ja abistamise vajadust. 10. Teab, mis on vägivald. Mõistab, et vägivald ei ole lubatud ja oskab vajaduse korral abi leida. 11. Teab eesti rahvakombeid ja mõistab enda rolli kommete ja tavade hoidja ja kandjana. 12. Suhtub sallivalt Eestis elavate inimeste keelelistesse ja kultuurilistesse erinevustesse. 13. Oskab oma tervist hoida. 14. Teab tervist ohustavaid tegureid, tunneb ära ja oskab hoiduda või keelduda tervist ohustavatest olukordadest. 15. Oskab planeerida oma tegevusi ja väärtustab aktiivset vaba aja veetmist. 16. Oskab kasutada lihtsamaid esmaabivõtteid ja kutsuda vajaduse korral abi. 17. Teab raha teenimise, hoidmise ja kasutamise võimalusi, käitub teadliku ja säästliku tarbijana. 18. Mõistab keskkonna hoidmise tähtsust ja enda võimalusi selles.

II kooliaste	1. Teab, et ühiskond mõjutab inimest tervikuna, sealhulgas ka tervisekäitumist ja suhtlemist. 2. Väärtustab inimeste positiivseid omadusi ning positiivset mõtlemist, mõistab inimeste individuaalseid erinevusi ja on erinevuste suhtes salliv. 3. Mõistab, et murdeea arengutempo on erinev, aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja keha eest hoolitsemise vajalikkust. 4. On loov ja ettevõtlik. 5. On iseseisev otsustaja, seostab otsuseid tagajärgedega. Teab, et „ei“ ütlemine on võimalus seista oma õiguste eest. 6. Kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus. Väärtustab hoolivust, ausust, õiglust, vastutustunnet, üksteise abistamist, sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikatena. 7. Teab, millest suhtlemine koosneb, mõistab avatud suhtlemise eeliseid ja ohtusid ning järgib turvalise suhtlemise reegleid. 8. Mõistab, et konfliktid on osa elust, teab konfliktide võimalikke põhjusi ja tõhusaid lahendusviise, mõistab erinevate käitumisviiside tagajärgi. 9. Teab probleemide erinevaid lahendusviise ning mõistab koostegutsemise väärtust. 10. Mõistab meediast tulenevaid ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest. 11. Mõistab autoriõiguste järgimise vajalikkust. 12. Teab, kuidas leida usaldusväärseid terviseinfo allikaid, ja teab, kust terviseprobleemi korral abi küsida. 13. Väärtustab tervist, tervislikku eluviisi ja keskkonda ning mõistab eluviisi ja keskkonna mõju tervisele. 14. Teab, mis on riskikäitumine, teab riskikäitumist ennetavaid ja soodustavaid tegureid ja riskikäitumise mõju inimese tervisele. Mõistab enda valikute tagajärgi. 15. Mõistab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske, väärtustab tervislikku elu uimastiteta ja teeb tervislikke valikuid.
ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETI	
I kooliaste	I kooliastmes käsitletakse järgmisi teemasid: mina, mina ja teised, mina ja tervis, mina ja minu pere, mina ja Eesti, mina: aeg ja asjad ning mina: teave ja asjad. Õpilane: 1) leiab kaardilt Eesti ja kodukoha; 2) tunneb ära, kirjeldab ja kujutab kodukoha ja Eesti Vabariigi sümboolikat; 3) nimetab Eesti Vabariigi pealinna ja sünnipäeva; 4) teab, kes on Eesti Vabariigi president; 5) teab ja tutvustab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku; 6) kirjeldab enda huvisid ja tegevusi; 7) põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda; 8) toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus hakkama saada; 9) sõnastab enda õppimise eesmärgi ja seostab neid enda huvidega; 10) seostab igapäevavalikuid tuleviku eesmärkidega; 11) nimetab inimeste õigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi; 12) kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja pereliikmetega arvestamisest;

	13) toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas; 14) toob näiteid käitumisharjumistest ja seadustest, mida tal tuleb järgida; 15) põhjendab käitumisharjumiste ja seaduste järgimise vajalikkust; 16) demonstreerib õpitu olukorras üldtunnustatud käitumisharjumiste ja seaduste täitmist; 17) tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähistusi; 18) kirjeldab ja demonstreerib turvalisust tagavate liiklusreeglite järgimist; 19) märkab liiklusohutlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning pakub lahendusi turvalisuse tagamiseks; 20) loetleb erinevaid teabeallikaid; 21) leiab infot erinevatest allikatest; 22) võrdleb erinevaid teabeallikaid usaldusväärsuse ja teabe sisu väärtuse poolest; 23) kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte; 24) selgitab ja demonstreerib kokkulepitut reeglite järgimist digivahendite abil teabe otsimisel; 25) teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi; 26) selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust; 27) teab, et vägivaldal on eri vormid; 28) selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua; 29) teab abi saamise võimalusi inimväärikust alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald; 30) demonstreerib õpitu olukorras abi saamise ja abistamise võimalusi vägivalda korral; 31) võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt; 32) selgitab, kuidas õpilane saab ise olla kommete ja tavade hoidja; 33) toob näiteid oma klassis või kodukohas elavate inimeste tavade ja kommetest; 34) nimetab mõningaid haiguste tunnuseid; 35) toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust; 36) toob näiteid terviseriskidest ja teab kuidas püsida terve; 37) planeerib oma päeva ja nädalat terviseteadlikult; 38) selgitab ja demonstreerib õpitu olukorras esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste; 39) teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi; 40) teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine; 41) hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja sorteerimine, vee ja energia tarbimine.
II kooliaste	II kooliastmes käsitletakse tervise ja suhtlemise teemasid, sealhulgas murdega ja kehalised muutused, turvalisus ja riskikäitumine, haigused ja esmaabi, konfliktid ja probleemilahendus, positiivne mõtlemine. Õpilane: 1) teab, et meedia saab mõjutada inimeste tervisekäitumist, toob näiteid; 2) toob näiteid, kuidas meedia abil saab suurendada inimeste kehalist aktiivsust;

	3) toob näiteid, kuidas eelarvamused mõjutavad igapäevasuhtlust; 4) selgitab, kuidas enesehinnang kujuneb; 5) toob näiteid enda positiivsete omaduste kohta; 6) selgitab enda erinevate omaduste arendamise võimalusi; 7) nimetab murdeas toimuvaid füüsilisi ja emotsionaalseid muutusi; 8) toob esile arengulisi individuaalseid erinevusi, mõistab inimeste erivajadusi; 9) toob näiteid erinevast arengutempost murdeas; 10) selgitab keha eest hoolitsemise vajalikkust; 11) mõistab oma võimalusi algetada ettevõtmisi ja toob näiteid ettevõtlikust tegutsemisest; 12) seostab ettevõtlikkust tulevase tööeluga; 13) näeb ühe probleemi lahendamise erinevaid võimalusi; 14) kirjeldab, kuidas kaaslased võivad mõjutada otsustamist; 15) toob näiteid, milliste tagajärgedeni võivad erinevad otsused viia; 16) teab, et tal on õigus öelda „ei“, ja demonstreerib õpituatsioonis „ei“ ütlemist oma tervise kaitsel ja õiguste eest seismisel; 17) toob näiteid hoolivast, ausast, õiglasest ja vastutustundlikust käitumisest; 18) demonstreerib õpituatsioonis sotsiaalsete oskuste tõhusat kasutamist; 19) kirjeldab, millest suhtlemine koosneb; 20) eristab mitteverbaalseid ja verbaalseid suhtlemisvahendeid ning analüüsib nende vastastikuseid seoseid; 21) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatilisel ja suhteid tugevdavalt väljendada; 22) toob näiteid turvalisest suhtlemisest igapäevaelus, sh internetis ning lahendab õpituatsioonis teemakohaseid probleeme; 23) selgitab konflikti häid ja halbu külgi; 24) kirjeldab tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendusviise; 25) eristab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumisviiside mõju suhetele; 26) valib õpituatsioonis konflikti lahendamiseks sobiva käitumisviisi; 27) lahendab loovalt ja koostöisel probleeme ja toob esile erinevate lahenduste eelised ning puudused; 28) toob näiteid meediaga seotud ohtudest; 29) selgitab meedia mõju inimese käitumisele ja suhetele; 30) mõistab vastutust oma sõnade ja tegude eest, sh sotsiaalmeedias; 31) teab, mis on autoriõigused ja et need on seadusega kaitstud, selgitab, miks peab autoriõigusi järgima ja mida võib endaga kaasa tuua autoriõiguste eiramine; 32) otsib, leiab ja esitab usaldusväärsetest allikatest tervise teemalist infot, järgides autoriõigust; 33) märkab ja toob esile enda ning teiste positiivseid omadusi; 34) teab, mis on eelarvamused ja stereotüüpsed hoiakud, ja tunneb need ära; 35) toob näiteid eelarvamuste mõjust igapäevaelus; 36) selgitab tervise tähendust ja seda mõjutavaid tegureid; 37) seostab peamisi tervisenäitajaid inimese tervisliku seisundiga (nt unekvaliteet, stress, kehatemperatuur, pulss, kehamassiindeks); 38) toob näiteid, kuidas enda käitumisega ennetada haigestumist; 39) toob näiteid tegevustest, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks, soodustavad kehalist aktiivsust ja tervislikku toitumist; 40) toob näiteid elu ja tervist ohustavatest teguritest ja teab, kuidas neid vältida, hoidub riskikäitumisest;
--	---

	41) selgitab, miks on normid, sh liiklusseadus kohustuslik kõigile ning järgib neid; 42) demonstreerib õpituatsioonis esmaabivõtteid, teab, kust otsida vajaduse korral abi; 43) kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele; 44) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi.	
	ÕPITULEMUSED klassiti	ÕPPESISU sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused
2.klass	Õpilane: 1) kirjeldab oma väärtusi, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha; 2) teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled; 3) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest; 4) väärtustab iseennast ja teisi; 5) mõistab viisaka käitumise vajalikkust.	Mina Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine.
	Õpilane: 1) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolt kanda; 2) kirjeldab tervet ja haiget inimest; 3) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte; 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; 5) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus, liikumine ja sport; 6) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus); 7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.	Mina ja tervis Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi.

	Õpilane: 1) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad; 2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres; 3) selgitab lähemaid sugulussuhteid; 4) teab oma kohustusi peres ning pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl; 5) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; 6) jutustab oma pere traditsioonidest; 7) kirjeldab ohtlikke kohti ning olukordi kooliteel ja koduümbruses, oskab tänaval käituda ning valib ohutu tee sihtpunkti; 8) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu; 9) teab inimeste erinevaid töid ja töökohti; 10) oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult	Mina ja minu pere Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.
	11) eristab aja kulgu ja seisu; planeerib oma päevakava; kirjeldab, kuidas sisustada vaba aega;	Aeg ja asjad Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus
	12) väärtustab tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks; 13) oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; 14) selgitab asjade väärtust; 15) väärtustab ausust asjade jagamisel	Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas
	1) tunneb ära Eesti Vabariigi lippu ja vappi; oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; leiab Euroopa kaardilt Eesti; leiab kodukoha Eesti kaardilt; tunneb ära kodukoha sümboolika;	Mina ja kodumaa Eesti – minu kodumaa. Kodukoht

	nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku; 2) kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid; 3) väärtustab Eestit, oma kodumaad.	Rahvakalendri tähtpäevad Eesti rikkus
3.klass	Õpilane: 1)väärtustab igaühe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevustega; 2) väärtustab inimese õigust olla erinev; 3) selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust; 4) nimetab enda õigusi ja kohustusi; 5) teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused. 1) kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; 2) eristab vaimset ja füüsilist tervist; 3) kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda ja hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist; 4) nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; 5) väärtustab tervislikku eluviisi. 1) nimetab inimese eluks vajalikke olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega; 2) kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi; 3) väärtustab sõprust; väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist; 4)väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes; 5) nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ning leiab erinevaid	Mina Mina. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine. Lapse õigused ja kohustused. Mina ja tervis Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis. Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras. Mina ja meie Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest Minu hea ja halb käitumine.

	viise nendega toimetulekuks; 6) teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalda korral; 7) mõistab, et kiusamine on mitteaktsepteeritud käitumine; 8) demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast kahjustavast tegevusest; 9) eristab enda head ja halba käitumist; 10) kirjeldab oma sõnadega, mida tähendab vastutustundlikkus ja südamehäda; 11) nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust; 12) kirjeldab oma käitumise tagajärge ja annab neile hinnangu; 13) teab liikluseeskirja, mis tagab tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda turvaliselt liikluses; 14) eristab tööd ja mängu; selgitab enda õppimise eesmärgid ja toob näiteid, kuidas aitab õppimine igapäevaelus paremini hakkama saada; 15) teab tegureid, mis soodustavad või takistavad keskendumist õppimise ajal, ning kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust; väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust; 16) teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd. 1) kirjeldab erinevate meeltega tajutavaid teabeallikaid; 2) selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid 3) teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning seda, et raha teenitakse tööga; 4) mõistab oma vastutust asjade hoidmise ja laenamise eest; selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine;	Südamehäda. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed. Vastutus. Liiklusreeglid Mäng ja töö. Õppimine. Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööaeg Mina - teave ja asjad Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju, turvaline käitumine meediakeskkonnas Raha. Raha teenimine, kulutamine, laenamine. Vastutus. Oma kulutuste planeerimine
--	---	---

	5) kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes. 1) selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas; 2) leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid; 3) nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid; 4) kirjeldab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid; 5) väärtustab oma kodumaad.	Mina ja kodumaa Küla, vald, linn, maakond Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid Eesti vabariigi ja kodukoha sümboolid Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus
4. klass	Õpilane: 1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; 2) teab enda põhilisi tervisenäitajaid: kehakaalu ja kehapikkust, kehatemperatuuri, pulsisagedust ning enesetunnet; 3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; 4) eristab põhilisi organismi reaktsioone stressi korral ning kirjeldab nendega toimetuleku võimalusi; 5) väärtustab oma tervist. 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; 2) koostab endale tervisliku toidumenüü ja analüüsib seda, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest; 3) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid; 4) selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega; 5) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;	Tervis Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused. Tervislik eluviis Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehaline aktiivsus. Kehalise aktiivsuse vormid. Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.

	6) oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest; 7) hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses; 8) väärtustab tervislikku eluviisi.	
5.klass	Õpilane: 1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega; 2) aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda; 3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igaühel oma arengutempo; 4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega. 1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; 2) selgitab, miks liikluseeskiri on kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida; 3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning kuidas abi kutsuda; 4) nimetab meediast tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele; 5) suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; 6) väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist; 7) demonstreerib õpitu olukorras, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ja teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnustamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; 8) kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikkust mõju inimese organismile;	Murdeiga ja kehalised muutused Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine. Turvalisus ja riskikäitumine Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise alaseid valikuid tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud olukordades. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele. Haigused ja esmaabi Keskkond ja tervis

	9) väärtustab mitmekesist positiivset ja tervislikku elu uimastiteta.	
ÕPPEAINE NIMETUS: ÜHISKONNAÕPETUS		
Õppeaine kirjeldus	I kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavasse. II kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi ainaena. II kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade koosseksisteerimisele. Käsitelu keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.	
	TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD	
II kooliaste	1. Teab kodukohas tegutsevaid kodanikuühendusi ja -algatusi. 2. Teab lapse õigusi ja olulisemaid inimõigusi. 3. Teab, et kõik inimesed on seaduse ees võrdsed ja peavad seadusi täitma. 4. Mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat. 5. Teab Eesti riigi juhtimisega seotud põhiseaduslikke institutsioone ja olulisemaid ametikohti. 6. Eristab fakti arvamusest, teab, mis tunnuste alusel hinnata allikate usaldusväärsust. 7. Teab, et autoriõigused on kaitstud seadusega ja autorile tuleb viidata. 8. Teab, et inimesed on erineva kultuuritaustaga, saab aru, kui kedagi kultuurilise erinevuse tõttu diskrimineeritakse ja otsib vajaduse korral abi. 9. Teab, et iga inimene on käitumise, hoiakute ja panusega kultuurikandja ja -looja. 10. Tunneb tervise- ja turvariske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust abi otsida, kasutab turvaliselt dokumente ja pangakaarti. 11. Oskab oma aega ja raha planeerida, võimeid ja võimalusi arvestada. 12. Käitub teadliku tarbijana.	
	ÕPITULEMUSED klassiti	ÕPPESISU sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused
6.klass	Õpilane: 1) teab Läänemere-äärseid riike ja näitab neid kaardilt; 2) esitab positiivseid ja negatiivseid näiteid riikidevahelisest koostööst või selle puudumisest; 3) toob näiteid koostööst oma kogukonnas: kodanikuühendused ja -algatused, noorte organiseeritud koostöövormid; 4) loetleb kodukohas lahendamist vajavaid probleeme ja pakub neile	II kooliastmes käsitletakse sotsiaalseid suhteid, vabatahtliku tegevuse võimalusi ja tähtsust, demokraatia põhimõtteid, toimimist ja õpilase võimalusi selles osaleda ning töö ja tarbimise teemasid. Võimalusel läbitakse osa õppemahust praktiliste tegevuse kaudu, kus õpilane peab ise kavandama, tegutsema ja otsuseid langetama. Praktiliste tegevustena teostatakse pikemaajalisi õppeprojekte, näiteks kogukonnapraktikat, töötamist

	lahendusi; 5) leiab eakohaseid võimalusi eneseteostuseks kogukonna liikmena; 6) nimetab inimõigusi ja selgitab nende olulisust; 7) nimetab lapse õigusi ja kohustusi, märkab laste õiguste rikkumist ja otsib vajaduse korral abi; 8) toob näiteid, kuidas inimeste õigused on seadusega kaitstud; 9) kaitseb seisukohta, et keegi ei ole seadustest kõrgemal; 10) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis, selgitades õpilasesinduse rolli koolielu kujundamisel; 11) osaleb oma klassi otsustusprotsessides demokraatia põhimõtteid arvestades; 12) leiab ja võrdleb erinevatest allikatest pärit infot; 13) selgitab fakti ja arvamuse erinevust, toob näiteid; 14) kasutab viitamist nõuetekohaselt; 15) tunneb ära ja toob näiteid kultuurikonfliktide ja kultuurilise diskrimineerimise kohta; 16) mõistab, et inimesed võivad näha maailma erinevalt; 17) toob näiteid erinevatest kultuurinähtustest, millega ta on kokku puutunud; 18) toob näiteid, milliste tunnuste põhjal saab inimene end kultuuriliselt määratleda; 19) toob näiteid isikut tõendavate dokumentide õigest ja valest kasutamisest; 20) loetleb tervise- ja turvalisuse ohtusid, oskab ohu korral abi otsida; 21) nimetab ohtusid internetis ja selgitab, kuidas end nende eest kaitsta, käitub ohutult; 22) teab internetipanga ja pangakaardi kasutamisega seotud ohtusid ja käitub turvaliselt; 23) oskab oma aega ja tegevusi	vabatahtlikuna mõne MTÜ või organisatsiooni juures, panustamist klassi, kooli või kogukonnas toimuva ürituse korraldamisse jms.
--	--	--

	planeerida; 24) toob näiteid erinevatest seaduslikest rahateenimise võimalustest; 25) koostab eelarve etteantud piirides; 26) kirjeldab säästmise võimalusi igapäevaelus, toob näiteid; 27) selgitab näidete põhjal vajaduste, soovide ja võimaluste erinevusi.	
--	---	--

ÕPPEAINE NIMETUS: ÕUESÕPE

Õppeaine kirjeldus

Õuesõppe eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arengut õppides ennast tundma, vastutustundlikult oma suhteid kujundama, olema terviseteadlik ning õppima märkama loodust viibides regulaarselt välikeskkonnas.

Õuesõppes käsitletakse inimest ja keskkonda tervikuna ning õuesõppe ainekava on tihedalt lõimitud inimese- ja loodusõpetusega. Õuesõppe õpitulemused on jaotatud kooliastmeti, klassiti jaotus ja õppesisu kujuneb vastavalt käsitlemist vajavatele teemadele, tuginedes õpetaja hinnangule ja kättesaadavatele eakohastele õppematerjalidele.

Väärtuskasvatus, austavate grupisuhete loomine ja liikuva eluviisi toetamine toimub üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õppekeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamusaktsioonideks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

Õuesõppe I kooliastme teemad ja õpitulemused lähtuvad õpilase minast (huvid, omadused jms) ja tema lähikeskkonnast. Eesmärgiks on, et laps oskab märgata, mõista ja selgitada enda ja end ümbritseva keskkonnaga seotud otseseid küsimusi. I kooliastme õuesõppes käsitletakse ka ühiskonnaõpetuse teemasid nagu kodukoht, reeglid, õigused ja kohustused lapse seisukohalt jms.

II kooliaste laiendab mina-käsitlust ning keskendub eakaaslaste mõju teemadele, mis selles vanuseastmes oluliseks muutuvad. Arendatakse varasemast põhjalikumalt sotsiaalseid oskusi ning keskkonnateadlikkust. Eneseteadvuse ja iseseisvuse tõusuga muutuvad olulisteks ka tervise ning tervislike valikute teemad, näiteks toitumine, kehaline aktiivsus jms.

Õpilaste ja töötajate turvalisuse ja ohutuse tagamine õuesõppetundides toimub vastavalt Vääna Mõisakooli kodukorrale, hädaolukordade lahendamise plaanile ja seadusandlikele regulatsioonidele.

TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD	
I kooliaste	1. Mõistab erinevates keskkondades õppimise oskuse tähtsust igapäevaelus hakkama saamisel ja tuleviku kavandamisel. 2. Teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused. 3. Mõistab üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust. 4. Tunneb looduses liikumise reegleid ning nende järgimise vajalikkust. 5. Märkab inimeste erinevaid omadusi ja arvamusi. 6. Väärtustab enda ja kaaslaste huvisid ning positiivset suhtumist iseendasse. 7. Mõistab sõpruse ja koostöö väärtust ning üksteise eest hoolitsemise ja abistamise vajadust. 8. Teab eesti rahvakombeid ja seoseid loodusega ning mõistab enda rolli kommete ja tavade hoidja ja kandjana. 9. Oskab oma tervist hoida ning väärtustada looduses liikumist terviseedendamise osana. 10. Oskab planeerida oma tegevusi ja väärtustab aktiivset vaba aja veetmist. 11. Mõistab keskkonna hoidmise tähtsust ja enda võimalusi selles. 12. Oskab hinnata abivajadust õuekeskkonnas ning teab, et ohu korral peab koheselt küsima täiskasvanult abi. 13. Arvestab ilmastikuoludega ning oskab lapsevanema abiga valida õuesviibimiseks sobiliku varustuse, sh õueriided ja -jalanõud.
II kooliaste	1. Teab, et keskkond mõjutab inimest tervikuna, sealhulgas ka tervisekäitumist ja suhtlemist. 2. Väärtustab inimeste positiivseid omadusi ning positiivset mõtlemist, mõistab inimeste individuaalseid erinevusi ja on erinevuste suhtes salliv. 3. On loov, ettevõtlik ja lahendustele suunatud. 4. On iseseisev otsustaja, seostab otsuseid tagajärgedega. 5. Väärtustab hoolivust, ausust, õiglust, vastutustunnet, üksteise abistamist ja sõprust vastastikuse toetuse ning usalduse allikatena. 6. Teab, millest suhtlemine koosneb, mõistab avatud suhtlemise eeliseid ja ohtusid ning järgib turvalise suhtlemise reegleid. 7. Mõistab, et konfliktid on osa elust, teab konfliktide võimalikke põhjusi ja tõhusaid lahendusviise, mõistab erinevate käitumisviiside tagajärgi. 8. Teab probleemide erinevaid lahendusviise ning mõistab koostegutsemise väärtust. 9. Väärtustab tervist, tervislikku eluviisi ja keskkonda ning mõistab eluviisi ja keskkonna mõju tervisele. 10. Teab, mis on riskikäitumine, teab riskikäitumist ennetavaid ja soodustavaid tegureid ja riskikäitumise mõju inimese tervisele. 11. Oskab hinnata abivajadust; teab, et ohu korral peab koheselt küsima täiskasvanult abi. 12. Arvestab ilmastikuoludega ning oskab valida õuesviibimiseks sobiliku varustuse, sh õueriided ja -jalanõud.

ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETI

I kooliaste	I kooliastmes käsitletakse järgmisi teemasid: mina, mina ja teised, mina ja tervis, mina ja keskkond. Õpilane: 1. kirjeldab enda huvisid ja tegevusi; 2. põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda; 3. toob näiteid, kuidas looduses toimuva märkamise aitab igapäevaelus hakkama saada; 4. sõnastab enda õppimise eesmärgid ja seostab neid enda huvidega; 5. teab ja tutvustab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku; 6. nimetab inimeste õigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi; 7. oskab looduses liikuda ja käituda arvestades jätkusuutlikkust ja keskkonnahoidu; 8. toob näiteid käitumisnormidest ja seadustest, mida tal tuleb järgida ning põhjendab käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust; 9. demonstreerib õuesõppe keskkonna õpituatsioonis üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste täitmist; 10. teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt; märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi ning oskab nendega arvestada; 11. selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust; 12. võrdleb rahvakombeid ja loodusega seotust minevikus ja tänapäeval; 13. selgitab, kuidas õpilane saab ise olla kommete ja tavade hoidja; 14. oskab tervist hoidvat käitumist seostada õues liikumisega (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust; 15. teab vaimse ja füüsilise tervise hoidmise vajalikkust ning oskab seda seostada looduses liikumisega; 16. hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi.
II kooliaste	II kooliastmes käsitletakse tervise ja suhtlemise teemasid, sealhulgas murdeiga ja kehalised ning vaimsed muutused, turvalisus ja riskikäitumine, konfliktid ja probleemilahendus, positiivne mõtlemine, suhete loomine ning hoidmine, tervislikud eluviisid ja sidusus loodusega. Õpilane: 1. teab, kuidas õues viibimise kaudu saab suurendada inimeste kehalist aktiivsust; 2. toob näiteid enda positiivsete omaduste kohta ning oskab neid kasutada positiivsete grupisuhete hoidmisel; 3. selgitab enda erinevate omaduste arendamise võimalusi; 4. toob esile arengulisi individuaalseid erinevusi, mõistab inimeste erivajadusi ning arvestab erisustega õppetegevuste käigus; 5. mõistab keha eest hoolitsemise vajalikkust ning vaimse tervise tasakaalus hoidmise vajalikkust;

	6. mõistab oma võimalusi algetada ettevõtmisi ja toob näiteid ettevõtlikust tegutsemisest; 7. näeb probleemide lahendamise erinevaid võimalusi; 8. käitub kaaslaste ja keskkonnaga hoolivalt, ausalt, õiglaselt ja vastutustundlikult; 9. demonstreerib õpituatsioonis sotsiaalsete oskuste tõhusat kasutamist; 10. demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada; 11. toob näiteid turvalisest suhtlemisest igapäevaelus ning lahendab õpituatsioonis teemakohaseid probleeme; 12. valib õpituatsioonis konflikti lahendamiseks sobiva käitumisviisi, lahendab loovalt ja koostöiselt probleeme ja toob esile erinevate lahenduste eelised ning puudused; 13. selgitab looduse mõju inimese käitumisele ja suhetele; 14. märkab ja toob esile enda ning teiste positiivseid omadusi; 15. selgitab tervise tähendust ja seda mõjutavaid tegureid; 16. seostab peamisi tervisenäitajaid inimese vaimse ja füüsilise tervisliku seisundiga (nt une kvaliteet, stress, kehatemperatuur, pulss, kehamassiindeks, liikumine); 17. toob näiteid tegevustest, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks, soodustavad kehalist aktiivsust ja tervislikku toitumist; 18. toob näiteid elu ja tervist ohustavatest teguritest ja teab, kuidas neid vältida, hoidub riskikäitumisest.
--	---